

Yhteenveto

11.3.2022

VN/4507/2021

VN/4507/2021-MMM-19

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu – Vuorovaikutustilaisuus metsäkadosta 11.3.2022

Tilaisuus toimi samalla Luonnonvarakeskuksen Metsäkadon ehkäisy -tutkimushankkeen tulosseminaarina

Luonnonvarakeskuksen tutkija Aino Assmuth esitteli Metsäkadon ehkäisy tutkimushankkeen tuloksia. Hankkeen tavoitteena oli tuottaa kattava kuva metsäkadon hillintään ja ehkäisyyn soveltuvista ohjauskeinoista politiikkavalmistelun ja päätöksenteon tueksi. Hankkeessa määriteltiin ja hinnoiteltiin metsänhävityksen hehtaarikohtainen ilmastohaitta. Lisäksi arvioitiin erilaisten ohjauskeinojen vaikuttavuutta, kustannustehokkuutta, hyväksyttävyyttä ja hallinnollista toteutettavuutta metsäkadon ja siitä johtuvien kasvihuonekaasupäästöjen hillinnässä Suomessa.

Ohjauskeinoanalyysin keskiössä oli maankäyttömuutosmaksu. Ilmastohaitan suuruinen maankäyttömuutosmaksu vähentäisi metsänhävityksen taloudellista kannattavuutta, mutta mahdollistaisi metsämaan siirtymisen muuhun käyttöön silloin, kun maankäytön muutoksesta tulevat hyödyt ovat ilmastohaittaa suuremmat. Maankäyttömuutosmaksun ohjausvaikutus olisi merkittävämpi pellonraivauksesta aiheutuvan metsäkadon hillitsemisessä kuin rakentamisesta aiheutuvan metsäkadon hillitsemisessä.

Hankkeen tulosten mukaan metsäkadon hillitsemiseksi olisi tarkoituksenmukaisinta soveltaa useamman ohjauskeino yhdistelmää. Ohjauskeinojen yhdistelyssä tärkeitä tavoitteita ovat yhtäältä tasapaino rajoittamisen ja kannustavuuden välillä ja toisaalta eri sektorien tasapuolinen huomioiminen. Keskeistä olisi myös sopia kansallisesta metsäkadon ja sen päästöjen tavoitetasosta, jonka suhteen käyttöön otettavien ohjauskeinojen ja EU-lähtöisen sääntelyn vaikutuksia voidaan arvioida.

Alustusta seuranneessa keskustelussa korostui näkemys, jonka mukaan mahdollisen maankäyttömuutosmaksun tulisi perustua aiheutettuun haittaan kuitenkin niin, että hinnoittelu tehdään sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Maksun vaikutus maanomistajiin voi potentiaalisesti olla suurikin ja kohdistua epätasaisesti eri ryhmiin maantieteellisestä sijainnista ja maaperätyypistä (esim. turvemaa vs. kivennäismaa) riippuen. Keskustelussa muistutettiin, että rakennetun maan käyttö riippuu usein myös poliittisista valinnoista ja ohjauksesta, jolloin yksittäisen maanomistajan vaikutusvalta on rajallinen.

Esiin nousi myös kysymys, voisiko maksun sijaan metsäkatoa aiheuttavaa toimintaa verottaa esimerkiksi arvonlisäveron kautta. Vastauksena tähän Aino Assmuth totesi, että kustannustehokkuuden kannalta on tärkeä pitää ilmastohaitta hinnoittelun pohjana. Sitominen arvonlisään on kiinnostava ajatus, mutta todennäköisesti hankaloittaisi toimien kustannustehokasta kohdentamista, jolloin saatettaisiin estää myös yhteiskunnan kannalta hyvin tarkoituksenmukaista toimintaa. Myös kansainvälisen vertailun koostaminen politiikkatoimien vaikuttavuudesta ja hyväksyttävyydestä sai keskustelijoiden joukossa kannatusta.

Tämän lisäksi rakentaminen ja kasvukeskuksien maankäyttö puhuttivat. Maksu voidaan tulkita kasvukeskusten näkökulmasta lisäbyrokratiana, jolla ei kuitenkaan lopulta olisi suurta ohjaavaa vaikutusta. Parhailaan käynnissä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

oleva maankäyttö- ja rakennuslain uudistus tuonee lisäselvyyttä siihen, miten velvoittavia toimia voidaan jatkossa lisätä rakentamisen parissa. Lisäksi kaupungit pohtivat tällä hetkellä hiili- ja ekologista kompensatiota, mutta aiheeseen liittyy vielä paljon avoimia kysymyksiä. Metsäkadon koetaan vaikuttavan kaupunkien ilmastotavoitteiden taustalla ja osittain ohjaavan niitä. Myös isojen kaupunkien data-aineistojen hyödyntäminen maankäyttö- ja hiilinielulaskelmien pohjana puhututti.

Tilaisuuden toisessa osassa MMM:n neuvotteleva virkamies Tatu Torniainen esitteli EU:n metsäkosäädöstä. Alustusta seuranneessa keskustelussa kysyttiin, mitä laadullinen metsäkato eli biodiversiteetin väheneminen tarkoittaa suomalaisessa metsäkontekstissa. Tämän lisäksi tunnistettiin metsäkatokysymyksen viestinnälliset haasteet, varsinkin kun aiheeseen liittyvää EU-lainsäädäntöä on tällä hetkellä tulossa monen eri asetuksen kautta.

Keskustelussa korostettiin kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä, jotta metsäkatoa kiihdyttävät tuotteet saadaan eliminoiduksi myös muilta suurilta markkinoilta (kuten Kiinassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa).

Lopuksi keskusteltiin siitä, miten Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa ruokajärjestelmään ja huoltovarmuuteen. Keskustelijoita mietitytti myös, miten sota tulee vaikuttamaan globaaliin metsäkatoon, koska Ukraina on muun muassa merkittävä rehuntuottaja. Tämä yhdistettynä pakotteiden aiheuttamaan lannoitepulaan pakottaa meidät Suomessa ja laajemmin EU:ssa tarkastelemaan maatalouden rakenteita ja huoltovarmuutta sekä niiden uudistamista entistä perusteellisemmin ja nopeammalla aikataululla.